

CEPOS

Til medlemmerne af Folketingets kommunaludvalg

Hermed fremsendes et arbejdsblad fra CEPOS, som bringer et vigtigt indspark i debatten om kommunernes behov for øgede midler.

Analysen afslører et samlet potentiale for besparelser på 25 mia. kr. i de danske kommuner. De mange milliarder kan realiseres, hvis alle kommuner brugte det samme beløb til velfærdsservice pr. borger som Holbæk - kommunen med landets laveste udgifter pr. borger. Samtidig viser en meningsmåling, foretaget for CEPOS af Catinet, at borgerne i kommuner med høje udgifter ikke er mere tilfredse med det offentlige serviceniveau i forhold til borgere i kommuner med lave udgifter.

Dermed findes der ikke er nogen umiddelbar begrundelse for at visse kommuner opretholder et højt udgiftsniveau frem for at tilpasse sig deres egentlige udgiftsbehov.

- Konsekvensen af undersøgelsen må være, at kommunerne må holde op med at påstå, at de ikke kan levere offentlig service billigere end de gør det i øjeblikket, og de må holde op med at kræve flere penge. Denne viden bør indgå i de forhandlinger mellem kommunerne og regeringen om næste års budget, som foregår i øjeblikket, siger forskningschef i CEPOS, Henrik Christoffersen.

CEPOS har set på kommunernes udgiftsbehov og sammenholdt dem med kommunernes faktiske udgifter. Udgiftsbehovet er et objektive mål for kommunens demografiske sammensætning i forhold til alder og socioøkonomisk status. Den enkelte kommunes udgiftsbehov er beregnet af Indenrigs- og Velfærdsministeriet.

Analysen viser, at der ikke er sammenhæng mellem kommunernes udgifter og de objektive udgiftsbehov. Således kan to kommuner med identisk udgiftsbehov have vidt forskellige faktiske udgifter.

I analysen kan de enkelte kommuner sammenligne deres eget udgiftsniveau med Holbæk, og dermed se potentialet for den enkelte kommune. Således kan Ballerup og Glostrup spare 24 pct., hvis deres udgiftsniveau lå på niveau med Holbæk. I kroner og øre svarer det til en besparelse pr. borger på 11.149 kroner for Ballerup og 9.730 kroner for Glostrup, som er de kommuner der har det største spænd mellem udgiftsniveau og faktiske udgifter. For KL-formand Erik Fabrins kommune, Rudersdal, kan der spares 10 pct. eller 4.757 kr. pr. borger.

- Analysen afslører et stort potentiale for at rette op på de fremtidige ubalancer for velfærdssektoren. Hidtil har regeringen fulgt en strategi, hvor man har undgået forhøjelser af skatten og nedskæringer i den offentlige service for i stedet at øge befolkningens arbejdsmarkedsdeltagelse. Denne strategi ser dog ud til at være sat ud af spillet i en rum tid, da regeringens reformer indenfor velfærd, skat og arbejdsmarked ikke ser ud til at bringe de offentlige budgetter i balance. Dermed står regeringen tilbage med to muligheder: Hæve skatten eller gennemføre reformer i den offentlige sektor. Vi anbefaler reformer, siger Henrik Christoffersen.

Det er CEPOS' håb, at kommunaludvalget vil tage analysens konklusioner med i sine overvejelser under forhandlingerne med kommunerne.

Center for Political Studies

Landgreven 3, 3rd. floor - 1301 Copenhagen K - Denmark - Phone +45 3345 6030 - email info@cepos.dk

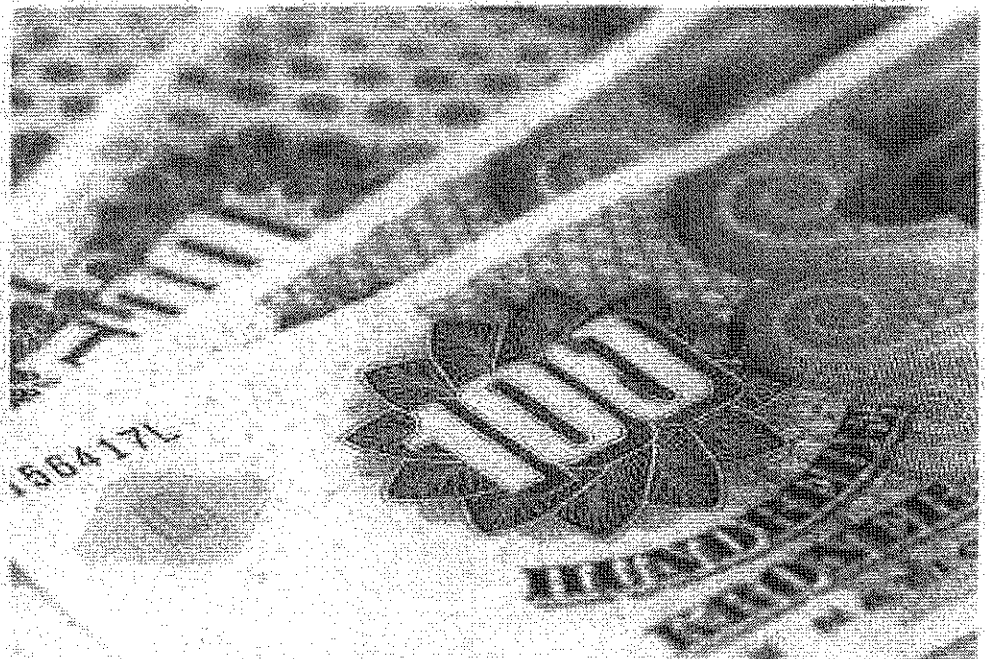
CEPOS

Henrik Christoffersen og Karsten Bo Larsen

Udgiftsbehov og udgifter i kommunerne

Om nødvendigheden af reformer
på den offentlige økonomis udgiftsside

CEPOS arbejdsrapport nr. 1

Sammenfatning:

Med de gældende strukturer i den danske velfærdssektor er der udsigt til ubalance på den offentlige sektors budgetbalance. Regeringen har søgt at undgå forhøjelser af skattesatser og begrænsninger af normerne for levering af offentlig service ved i stedet at øge befolkningens arbejdsmarkedsdeltagelse gennem reformer af skattesystemet, arbejdsmarkedet m.v. Denne strategi forekommer nu at være udtømt – i det mindste for en rum tid, og de gennemførte reformer vil ikke fuldt ud lukke den fremtidige ubalance. Det efterlader to muligheder, nemlig at øge skattesatserne eller at gennemføre reformer på den offentlige sektors udgiftsside. De kommunale driftsudgifter udgør omkring to tredjedele af de samlede offentlige driftsudgifter. Dette papir peger på to grundomstændigheder, som nødvendiggør en fornyelse af styringen af de offentlige serviceudgifter. Den første er, at Folketinget – og befolkningen – ikke accepterer større forskelle i den offentlige velfærdsservice på de afgørende serviceområder. Den anden er, at kommunerne ikke i dag bærer det fulde samfundsøkonomiske ansvar for deres aktivitet.

Papiret undersøger endvidere perspektivet, at den danske velfærdssektor på serviceområdet, som det jo er en selvfølge på f.eks. folkepensionsområdet, kommer til at tilbyde alle danskere det samme niveau for velfærdsservice som grundydelse. Herefter må borgerne så bære omkostningerne ved egne valg af flere serviceydelser, som kan leveres gennem arbejdsmarkedsbaserede aftaler, gennem markedsløsninger eller i frivillige sammenhænge. Det svarer til den måde, danskernes pension fungerer.

Det beregnes for 2008, at såfremt alle danskere tilbydes kommunal velfærdsservice på det serviceniveau, som indbyggerne i Holbæk kommune modtager, så kan kommunesektorens serviceudgifter reduceres med 25 milliarder kroner. Det påvises endvidere ved en surveyundersøgelse gennemført i oktober 2008, at befolkningens tilfredshed med deres kommunes velfærdsservice ikke overhovedet beror på kommunens serviceniveau når dette udtrykkes ved udgifter i forhold til standardiserede udgiftsbehov. Det understreges endelig, at egentlige reformer af den kommunale servicesektor i et omfang, så det løser den offentlige sektors balanceproblem også på lidt længere sigt, nødvendigvis må være meget dybtgående og herunder gøre kommuner til fundamentalt anderledes fungerende institutioner i den danske samfundsmodel.

Indhold

Sammenfatning.....	5
1. Samfundsøkonomiens pres på kommunestyrets form og indhold	7
2. Den offentlige udgiftssides hidtidige urørlighed	11
3. Kommunestyrets form og produktivetsforståelse.....	13
4. Sammenhængen mellem service og udgifter i kommunerne.....	19
5. Illusionen om kommunalt selvstyre og eget ansvar	22
6. Forskellene i kommunernes udgiftsniveau.....	24
7. Grundniveau og merforbrug i kommunesektoren.....	29
8. Kommunernes udgifter og borgernes tilfredshed	32
9. Kommunernes udgifter og borgernes opfattelse af effektivitet	34
10. De kommende forandringsprocesser	36
Referencer	39
Bilagstabel.....	40